

Megyehatárok és funkcionális térkapcsolatok: Attala település megyék közötti átcsatolásának lehetőségei és hatásai

KÉSZÜLT:

ATTALA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK MEGBÍZÁSÁBÓL

KÉSZÍTETTE

DR. FINTA ISTVÁN Ph.D.

2026

Bevezetés

A települések megyék közötti átcsatolása, általában a területszervezés Magyarországon nem csupán jogszabályi alapokon, de olyan – az Alaptörvényből is levezethető – elveken nyugszik, amelyek egyik alapvető célja a helyi közakarat felismerésének és elismerésének biztosítása. Éppen ebben különbözik a rendszerváltozás előtti időszaktól, amikor is a helyi lakosság megkérdezése nélkül, helyben nem ismert célok szerint, tisztán központi döntés alapján történt Attala település átcsatolása Somogy megyétől Tolna megyéhez, 1975-ben. Ugyan a rendszerváltozás előtti időszakban, különösen az 1950-es évekhez kötődő jelentősebb megye határ módosítások idején is léteztek bizonyos területszervezési elvek, így válhatott Tatabánya megyeszékhelyé Esztergommal szemben, amely az akkori pártvezetés szerinti klerikális-polgári jellege miatt nem lehetett a megye közigazgatási központja.

A rendszerváltozást követően ismét sor kerülhetett a megyehatárok módosítására, igaz meglehetősen ritka esetben történt megyék közötti átcsatolás. Ilyen esetekre példa:

1. Csikvánd, Gyarmat és Szerecseny községek Veszprém megyétől Győr-Moson-Sopron megyéhez csatolása. Az Országgyűlés az érintett önkormányzatok képviselő-testületeinek kezdeményezésére Csikvánd, Gyarmat és Szerecseny községeket jelenlegi területükkel Veszprém megyétől Győr-Moson-Sopron megyéhez csatolja át 1992. január 1. napjával. (72/1991. (XII. 29.) OGY határozat)

2. Az Országgyűlés a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 93. §-ának (4) bekezdése alapján Bakonypéterd Község Önkormányzata képviselő-testületének kezdeményezésére Bakonypéterd községet jelenlegi területével, továbbá Lázi Község Önkormányzata képviselő-testületének kezdeményezésére Lázi községet jelenlegi területével 1999. június 30. napjával Veszprém megyéből Győr-Moson-Sopron megyéhez csatolja.

3. Az Országgyűlés a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 93. § (4) bekezdése alapján az érintett községi önkormányzati képviselő-testületek kezdeményezésére Bakonygyirót községet, Bakonyszentlászló községet, Fenyőfő községet, Románd községet, Sikátor községet, Veszprémvarsány községet – jelenlegi területükkel – e határozat kihirdetését követő önkormányzati általános választás napjával Veszprém megyéből Győr-Moson-Sopron megyéhez csatolja. (47/2001. (VI. 18.) OGY határozat)

4. Az Országgyűlés a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 93. § (4) bekezdése alapján Balatonvilágos Község Önkormányzatának Képviselő-testülete kezdeményezésére Balatonvilágos községet jelenlegi területével Veszprém megyéből Somogy megyéhez csatolja 2013. január 1-vel. (96/2012. (XII. 18.) OGY határozat)

A területszervezést befolyásoló jogelvek, fejlesztési célok

A jogfejlődés napjainkra több, különböző szintű jogszabályokból levezethető elvek mentén biztosítja azt, hogy a területszervezési kérdésekben a rendszerváltozás előtti gyakorlathoz hasonló ne alakulhasson ki.

Legmagasabb szinten az alaptörvényből levezethető elvek közül a jogállamiság és jogbiztonság elve azt garantálja, hogy területi változtatás csak törvényes, kiszámítható, átlátható eljárásban történhet, a helyi önkormányzathoz való jog (Alaptörvény 31–34. cikk) értelmében a területszervezés nem üresítheti ki az önkormányzatiság tartalmát, a demokratikus legitimitáció követelménye szerint lakossági részvétel (népszavazás) nélkül nem kerülhet sor területi változtatásra.

A sarkalatos törvények közül Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény (továbbiakban: MÖtv.) nem kifejezetten elveket nevesít, hanem olyan szempontokat, mint az igazgatási működőképesség, a gazdasági és pénzügyi fenntarthatóság, a közszolgáltatások ellátásának biztonsága.

Az területszervezés alakulására természetesen nem csupán a jogszabályi elvek gyakorolnak hatást, hanem a különböző közigazgatásfejlesztési programok is. Ilyen például a Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program (2011–2014, majd 2015-től továbbfejlesztett verziók), melynek célja a közigazgatás hatékonyságának növelése, ügyfélközpontúság, átláthatóság és felelősség erősítése, elektronikus ügyintézés fejlesztése (e-közigazgatás) és ezzel együtt az elérhetőség esélyeinek növelése különösen a hatósági ügyek intézése kapcsán. A Digitális Jólét Program (DJP) – 2015-től napjainkig célja a digitális technológiák elterjesztése a közszolgáltatásokban, mely szintén fontos feltétel lehet az elérhetőség javítása terén. A Jó Állam Jelentések (2009-től, rendszeresen frissítve), amelyeket a Nemzeti Köszolgálati Egyetem (NKE) évente készít el, melynek célja, hogy értékelje a kormányzás minőségét, biztonság, gazdasági versenyképesség, közszolgáltatások hatékonysága, állampolgári elégedettség tekintetében is. Az Államigazgatási Reform Operatív (ÁROP 2007-2013) programon belül az ÁROP-1.1.22-2012-2012-0001számú a „Helyi közszolgáltatások versenyképességet szolgáló modernizálása” kiemelten foglalkozott a közszolgáltatások elérhetőségének kérdésével, a feladatellátás alapján különböző kategóriákba sorolható településekkel. A Közigazgatásfejlesztési Operatív Programon belül KÖFOP-2.3.3-VEKOP-16-2016-00001 azonosító jelű "Helyi versenyképesség-fejlesztési kutatási program" című kiemelt projekt a helyi közszolgáltatások feladatellátás-szervezési megoldásai között külön javaslatokat fogalmazott meg a helyi közszolgáltatások optimális körének, szerkezetének feltárására, településtípusonként. A program újdonsága az volt, hogy nem csupán a hagyományos elemeket vizsgálta (elérhetőség, kapacitás, méretgazdaságosság, hatékonyság), hanem a közszolgáltatások minőségének fejlesztését – mint a települések versenyképességének, vonzerejének egyik fontos elemét – is középpontba helyezte. Külön szükséges felhívni a 2019-ben indult Magyar Falu programra, mely részben a város-vidék közötti egyensúlyhiányokat kívánta mérsékelni azzal, hogy egyes alapszolgáltatások helyben történő biztosítását, illetőleg a körzetközpontokban, illetve vársokban rendelkezésre álló közszolgáltatások elérhetőségének megkönnyítését kívánta szolgálni. Ez összhangban állt azzal az uniós célkitűzéssel mely szerint lakóhelyétől függetlenül mindenkit azonos esélyek és szolgáltatások illetnek meg (a legújabb dokumentumokban ez egy más dimenzióban, a „helyben maradás jogában” került a kohéziós politika fókuszába).

Összességében megállapítható, hogy a jogelvek, a különböző fejlesztési programok igyekeznek csökkenteni azokat a különbségeket, amelyek a különböző térségek és települések között

fennállnak, melyek gyökerei nem csupán a gazdasági fejlettségben, vagy a földrajzi elhelyezkedésben, hanem adott esetben a közigazgatási határok torzító hatásaiban rejlenek. (A legújabb hazai fejlesztéspolitikai közigazgatási modernizációs törekvések épp emiatt célozzák az ún. funkcionális térségek kialakítását, amelyben nem a közigazgatási határok, hanem a centrum és a vonzáskörzetéhez tartozó települések szerves és kiegyensúlyozott fejlesztése, működtetése a cél.)

Jogsabályi háttér

A területszervezésre vonatkozó jogi szabályozási háttér kettő fontos elemét az Mötv., valamint a területszervezési eljárásról szóló kormányrendelet képezi.

Az Mötv. 103. § (1) szerint „A települési képviselő-testület minősített többségű határozattal kezdeményezheti, hogy az Országgyűlés a települést a területével határos másik megye területéhez csatolja át. A kezdeményezéssel kapcsolatban helyi népszavazást kell elrendelni. (2) A település a másik megyéhez általában a teljes közigazgatási területével csatolható át. Ettől eltérő javaslatot akkor lehet tenni, ha az új megyehatár eltérő kialakítását természetes vagy jelentős műszaki létesítményt jelentő mesterséges határvonal (folyó, közút, vasúti pálya stb.) indokolja. (3) Más megyéhez csatlakozni kívánó település átcsatolásáról az érintett megyei önkormányzatok közgyűlései állást foglalnak.”

A területszervezési eljárásról szóló 321/2012. (XI. 16.) kormányrendelet 12. § (1) szerint a „településnek a területével határos másik vármegyéhez történő átcsatolására irányuló kezdeményezésben részletezni kell az átcsatolás indokait, és azt, hogy az átcsatolás a település fejlődésére, a lakosság számára milyen előnyökkel jár. A képviselő-testület a kezdeményezésben foglaltakról írásos tájékoztatást készít a választópolgárok számára. A kezdeményezésben különösen az alábbi területeken várható előnyöket indokolt bemutatni:

- a) közigazgatási és igazságügyi szolgáltatások;
- b) alapellátást meghaladó közszolgáltatások;
- c) munkaerőpiaci helyzet, foglalkoztatás és
- d) a fogadó vármegye területfejlesztési célkitűzéseivel való kapcsolódás lehetséges területei.”

A kormányrendelet tehát viszonylag konkrétan meghatározza azokat a vizsgálandó területeket, amelyek alapján megállapíthatók az átcsatolás előnyei, hátrányai.

Mielőtt a tartalmi kérdések vizsgálatára sor kerülne, szükséges tisztázni azt, hogy az értékelésre mely települések relációjában kerülhet sor. A lehatárolás a vonzáskörzetek azonosítása alapján történhet, ahol a vonzáskörzet központjában olyan település áll, amely az alapfokú szolgáltatásokon túl képes további középszintű ellátások, hatósági feladatokat biztosítására és gazdasági súlyánál fogva közvetlen hatást gyakorol a környező települések ipari, mezőgazdasági, szolgáltató, kereskedelmi keresletére és kínálatára.

Attala településre kettő centrumtelepülés is hatást gyakorol, az egyik a Tolna vármegyei Dombóvár, a másik pedig Somogy vármegye székhelye, Kaposvár. Szekszárd, Tolna vármegye központja funkcionálisan nem tekinthető Attala vonzáskörzeti központjának, azonban a

hatósági és bizonyos közszolgáltatások közigazgatási határokhoz illeszkedő telepítési gyakorlata következtében Szekszárd is az összehasonlítható települések közé kerül.

A fizikai elérhetőség Attala szempontjából a közúti kapcsolatokat alapul véve a következőképp alakul:

- Attala-Dombóvár 6 km
- Attala-Szekszárd 68 km
- Attala-Kaposvár 24 km

A központok tömegközlekedés útján történő elérhetősége a „Menetrendek” weboldal adatai alapján munkanapokon a következőképp alakul:

- Attala- Kaposvár, 28 járat, ebből átszállásos 9 db, az átlagos menetidő átszállás nélkül 40 perc, átszállással egy óra;
- Kaposvár-Attala, 25 járat, ebből átszállásos 5 db, az átlagos menetidő átszállás nélkül 44 perc, átszállással 50 perc;
- Attala-Dombóvár, 20 átszállás nélküli járat, átlagos menetidő 14 perc;
- Dombóvár-Attala, 24 átszállás nélküli járat, átlagos menetidő 13 perc;
- Attala-Szekszárd, 17 járat, ebből átszállásos 15 db, az átlagos menetidő átszállás nélkül 1 óra 50 perc, átszállással 2 óra 10 perc;
- Szekszárd Attala, 13 járat, ebből átszállásos 11 db, az átlagos menetidő átszállás nélkül 1 óra 41 perc, átszállással 2 óra 12 perc;

A két vármegyeszékhely elérhetősége közötti különbség nem csupán távolságban, de időben is két-háromszoros mértékű.

Közigazgatási és igazságügyi szolgáltatások

A területi közigazgatás szervezetrendszerének változásai és feladatkörei

A különböző minisztériumok, központi közigazgatási szervek irányítása alatt működő területi szerveinek racionalizálása 2010-ben vette kezdetét. Első lépésként a 2010. évi CXXVI. – amely létrehozta a fővárosi és megyei kormányhivatalokat – a dekoncentrált államigazgatási szervek mintegy felét a kormányhivatali struktúrába integrálta. (A 2011. január 1-jétől integráltan működő szakigazgatási szervek: 1. szociális és gyámhivatal, 2. építésügyi hivatal, 3. igazságügyi szolgálat, 4. növény- és talajvédelmi igazgatóság, 5. erdészeti igazgatóság, 6. földművelésügyi igazgatóság, 7. élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóság, 8. földhivatal, 9. egészségbiztosítási pénztári szakigazgatási szerv, 10. nyugdíjbiztosítási igazgatóság, 11. munkaügyi központ, 12. munkavédelmi és munkaügyi szakigazgatási szerv, 13. fogyasztóvédelmi felügyelőség, 14. kulturális örökségvédelmi iroda, 15. népegészségügyi szakigazgatási szerv, 16. mérésügyi és műszaki biztonsági hatóság, 17. közlekedési felügyelőség.) Az integráció – állampolgári szemszögből tekintett – egyik fontos célja az volt, hogy a közös szervezetben működő, ám szerteágazó tevékenységű hatóságok közötti koordináltabb együttműködés megkönnyítse az egyszerre több hatóságot is érintő ügyintézt.

Második lépésként 2015-ben további dekoncentrált szervek integrációjára került sor (pl. bányakapitányságok, környezet-természetvédelmi felügyelőségek), létrejött az integrált kormányhivatali rendszer, amelynek következtében a fővárosi és megyei kormányhivatal addigi szakigazgatási szerveiből és az önállóan működő szakigazgatási szervekből kormányhivatali főosztályok, a járási szinten működő szakigazgatási szervekből osztályok lettek.

Harmadik lépésként 2016 második felében, illetve 2017. január 1-től kialakult a jelenleg is irányadó területi struktúra. Ennek lényege, hogy főszabályként a dekoncentrált területi államigazgatás megyei léptékben működik. Szintén főszabályként ennek szervezeti keretét a kormányhivatalok képezik. Az integrációban nem érintett területi államigazgatási szervek – vagyis a kivételek – a NAV területi szervei, a megyei rendőr-főkapitányságok, a Magyar Államkincstár megyei igazgatóságai, a tankerületek, a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság kirendeltségei.

Mindez azért fontos, mert a kormányhivatalok, illetőleg a NAV járási szinten is működtet kormányablakokat, ügyfélszolgálati irodákat, ahol lehetőség nyílt az ügyek intézésére. A fizikai elérhetőség fontosságát tovább relativizálhatja az elektronikusan intézhető ügyek, illetve azok körének bővülése. A fizikai közelség szempontjából a dombóvári kormányablak előnye vitathatatlan. Itt lehetőség nyílt az olyan nagyobb gyakorisággal előforduló ügyek intézésére, mint a földhivatali, munkaügyi, gyámügyi ügyek. Ugyanakkor azt is szükséges megvizsgálni, hogy mely ügyek intézésére nincs lehetőség a járási kormányablakok esetén. Ebben az esetben ugyanis a két megyeközpont elérhetőségét szükséges vizsgálni, mely esetben Kaposvár előnye nem kérdőjelezhető meg.

1. sz. táblázat Kizárólag a megyei kormányhivatalok által intézhető ügyek

Szakterület	Megyei (főosztályi) hatáskör – járásinak nincs rá illetékessége
Egészségügyi államigazgatás, Népegészségügy (NNK területileg)	Egészségügyi szolgáltatók engedélyezése, szakmai felügyelet, járványügyi hatósági ellenőrzés.
Oktatási, kulturális és sportigazgatás	Iskolák működési engedélye, fenntartóváltás engedélyezése, alacsony szintű művészeti oktatás, kulturális intézmények nyilvántartása.
Környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság	Kizárólag megyei szinten: környezetvédelmi engedélyek, vízjogi ügyek, levegőtisztaság-védelem, természetvédelmi területek kezelése, vadászati ügyek.
Munkavédelmi és munkaügyi felügyelet	Munkaügyi ellenőrzések, munkabiztonsági balesetek kivizsgálása, munkavédelmi engedélyek, kollektív munkaügyi jogviták.

Szakterület	Megyei (főosztályi) hatáskör – járásinak nincs rá illetékessége
Fogyasztóvédelem (komplex szint)	Megyei hivatal végzi a piacfelügyeleti, termékbiztonsági ellenőrzéseket, illetve bírságotlasi hatáskör gyakorlását – a járás csak panaszfelvételben vehet részt.
Élelmiszerlánc-biztonság és állategészségügy	Nagyüzemi élelmiszer-feldolgozók, állati eredetű termékek export-engedélyezése, laboratóriumi vizsgálatok koordinálása.
Földhivatal – másodfok és kiemelt ügyek	A megyei földhivatal (a megyei kormányhivatal része) jár el a járási földhivatal döntése elleni fellebbezésben, országos ingatlan-nyilvántartási koordináció, térképezés, földmérési nyilvántartás.
Építésügyi és örökségvédelmi hatóság (kiemelt ügyek)	Kiemelt állami, ipari, honvédelmi beruházások engedélyezése, műemlékvédelmi területek kezelése.
Szociális és gyermekvédelmi intézményfelügyelet	Intézmények engedélyezése, fenntartói ellenőrzés, szakmai minőségbiztosítás – nem a járási, hanem a megyei szinten történik.
Köznevelési és szakképzési felügyelet	Pedagógiai intézmények szakmai ellenőrzése, tankötelezettséggel kapcsolatos felügyelet, iskolák törzskönyvi nyilvántartása.
Védelmi és katasztrófavédelmi koordináció	Területi védelmi bizottság, civil védelmi és polgári védelmi szervezés, katasztrófatervek készítése.
Koordinációs, felügyeleti és ellenőrzési funkciók	A megyei kormányhivatal ellenőrzi a járási hivatalok, valamint egyes önkormányzatok törvényességi működését is.

Azt természetesen nehezen becsülhető, hogy az attalai lakosok esetén milyen gyakorisággal fordulhatnak elő kizárólag a vármegyeközponti kormányhivatalban intézhető ügyek, az viszont érzékelhető, hogy ezen ügykörök száma nem kevés.

Külön érdemes foglalkozni a kormányhivatali rendszerbe nem tagozódott NAV-val, annál is inkább, mert az adózási ügyek előfordulási gyakorisága a helyi lakosság körében jellemzően magasnak tekinthető a többi hatósági ügyek között. (2. sz. táblázat)

2. sz. táblázat Feladatmegosztás a vármegyei és a járási szint között

Terület / Ügytípus	NAV Megyei Adó- és Vámigazgatóság (megyei szint)	NAV-ügyfélszolgálat / kirendeltség (járási szint)
Adóbevallások, nyilvántartás	Ellenőrzés, feldolgozás, hatósági döntések, adófolyószámlák mögöttes kezelése	Bevallások átvétele, javítás elősegítése, adóazonosító jel kiadása, bejelentkezés segítése
Adóellenőrzés (revizori munka)	Teljes körű vizsgálatok (adóellenőrzés, transzferár, áfa-visszaigénylés, adócsalás elleni eljárás)	Nincs hatáskör – csak iratátvétel, tájékoztatás
Adóvégrehajtás (tartozás behajtása)	Fizetési meghagyás, inkasszó, foglalás, végrehajtási kifogás, fellebbezés	Fizetési könnyítés iránti kérelem átvétele, tájékoztatás, halasztási kérelmek közvetítése
Főkönyvi és számviteli nyilvántartás	Vállalkozások adófolyószámláinak kezelése, egyeztetések, tőketartozások rendezése	Tájékoztatás a folyószámla állásáról, részletfizetési kérelem felvétele
Vám- és jövedéki ügyek	Vámkezelés, vámellenőrzés, külföldi árubehozatal/ kivitel, jövedéki engedélyezés, üzemanyag-ellenőrzés	Tájékoztatás, kisebb vámügyek dokumentumainak átvétele (nincs önálló döntési jog)
Adózói szolgáltatások, ügyfélszolgálat	Szakmai koordináció, háttértámogatás, komplex ügyfélpanaszok kezelése	Ügyfélfogadás, adóazonosító jel kiadása, igazolások (pl. NAV nullás igazolás), eSZJA, ügyfél-tájékoztatás
Illeték- és cégnyilvántartás kapcsolódás	Ingatlanokkal kapcsolatos illetékfizetés, cégbejegyzéshez adóhatósági adatok igazolása	Formanyomtatványok átvétele, adóazonosítóval kapcsolatos tájékoztatás
Másodfokú eljárások	A járási szintű (kirendeltségi) döntések felülvizsgálata, jogorvoslat	Nincs másodfokú hatáskör

Az mindenesetre megállapítható, hogy az ügyek érdemi ügyintézésére gyakran kizárólag a vármegyeszékhelyen található hivatal felkeresése nyújthat csak lehetőséget. E tekintetben az attalai lakosok szempontjából Kaposvár előnye vitathatatlan Szekszárddal szemben.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény alapján Magyarországon az igazságszolgáltatást a Kúria, az ítélőtábla, a törvényszékek, a járásbíróságok gyakorolják. (Az ügyészségek szervezeti tagozódása néhány kivételtől eltekintve a bírósági szervezethez igazodik.) A fizikai elérhetőség alapján tisztán a járásbíróságok hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében Tolna vármegyéhez való tartozás tűnik előnyösebbnek, ha azonban a törvényszékhez tartozó ügyeket, is figyelembe vesszük, akkor Somogy vármegye előnye megkérdőjelezhetetlen. Ugyanakkor az is megjegyezhető, hogy közigazgatási peres eljárásban a Pécsi Közigazgatási Törvényszék illetékes (a közigazgatási bíróságokról szóló 2018. évi CXXX. törvény 1. sz. melléklete), tehát ilyen ügyekben sem Somogy, sem Tolna vármegyéhez való tartozásnak nincs jelentősége. A két centrum (Kaposvár-Dombóvár) távolsága között azonban a közúti távolság különbség nem tekinthető jelentősnek, ami személygépjárművel mindössze 15 perces eltérést jelent.

Ha a közigazgatási és igazságügyi szolgáltatások terén értékelni kívánjuk a két vármegye által nyújtott lehetőségeket, akkor – elsődlegesen a lakosság jelentős részét érintő NAV ügyek kapcsán, valamint az első és másodfokú ügyek egy központban történő intézhetőségének lehetősége alapján – Somogy vármegye előnye egyértelműnek tűnik. Az elsőfokú ügyekben eljáró szervek fizikai elérhetőségére Tolna vármegye ugyan kedvezőbb feltételeket kínál, azonban a két központ megközelíthetősége közötti különbség nem tűnik jelentősnek, amit tovább relativizál az elektronikusan is intézhető ügyek számának növekedési trendje.

A rendelkezésre bocsátott információk szerint vármegyeváltás esetén a rendőrséggel kapcsolatos feladatellátást közvetlenül a taszári rendőrörs biztosíthatja, a körzeti megbízottal együtt. (Forrás: polgármesteri tájékoztatás)

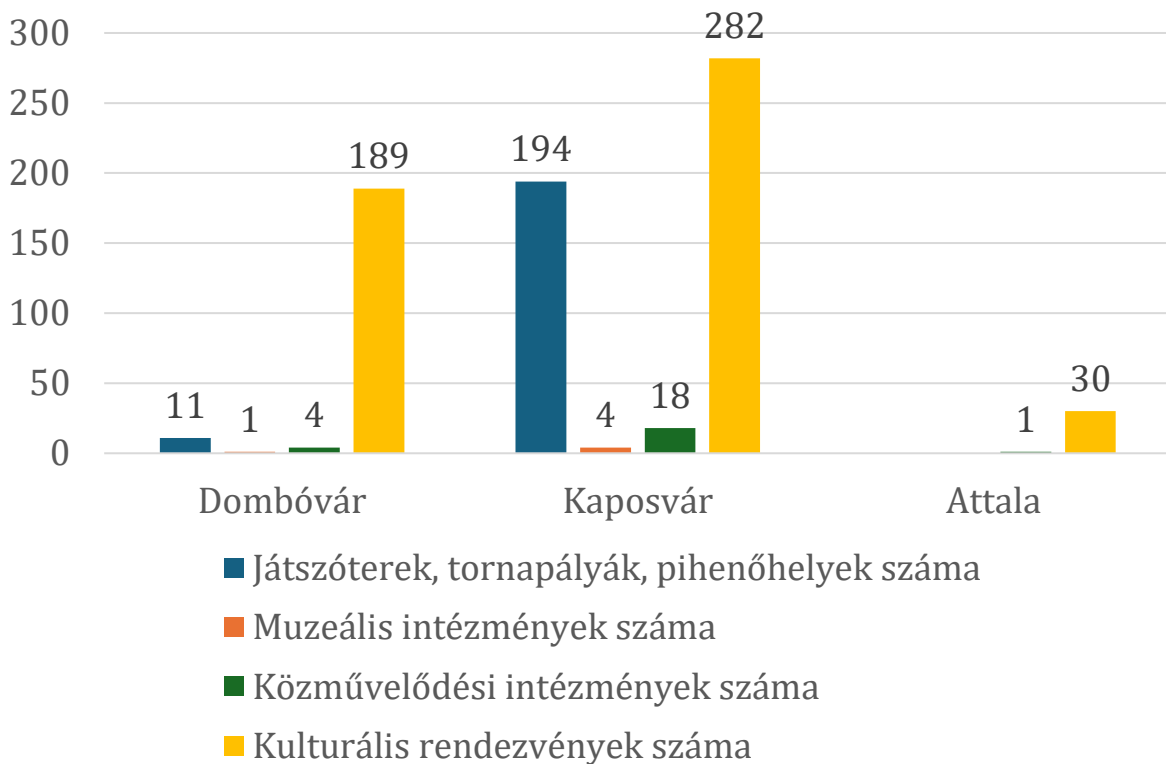
Alapellátást meghaladó közszolgáltatások

Az alapellátást meghaladó közszolgáltatások köre leginkább az

- egészségügyi szakellátásra,
- középfokú oktatásra és szakképzésre,
- szociális közszolgáltatásokra,
- kulturális intézményrendszerre és a kikapcsolódást biztosító lehetőségekre terjed ki.

A kulturális intézményrendszer és a kikapcsolódást biztosító lehetőségek esetén – tekintettel a közigazgatási határok igénybevételt korlátozó hiányára, valamint a fizikai elérhetőség racionalitásaira – Attalán kívül a két vonzáskörzeti központ által nyújtott lehetőségek vizsgálatára került sor. Az 1. sz. diagramm a statisztikai adatok között elérhető adatokat kívánja szemléltetni.

1. sz. diagram Kulturális intézményrendszer és a kikapcsolódást biztosító lehetőségek összehasonlítása

Forrás: KSH

A számok abszolút értékeket mutatnak, és minden további adatösszehasonlítás is ugyanezen megközelítés szerint történik. (Lehetőség nyílhatna számos más módszer alkalmazására – pl. egy főre vetített adatok – azonban ilyen adatfeldolgozás esetén további elemzésre lenne szükség, amely pl. a fejlettségre vonatkozó összefüggéseket mutatná be, ám ez nem célja a jelenlegi összehasonlításnak.)

Az abszolút számok jól érzékeltetik Kaposvár – nem túl meglepő – dominanciáját, bár a kulturális rendezvények terén Dombóvár szerepe mindenképp elismerésre méltó.

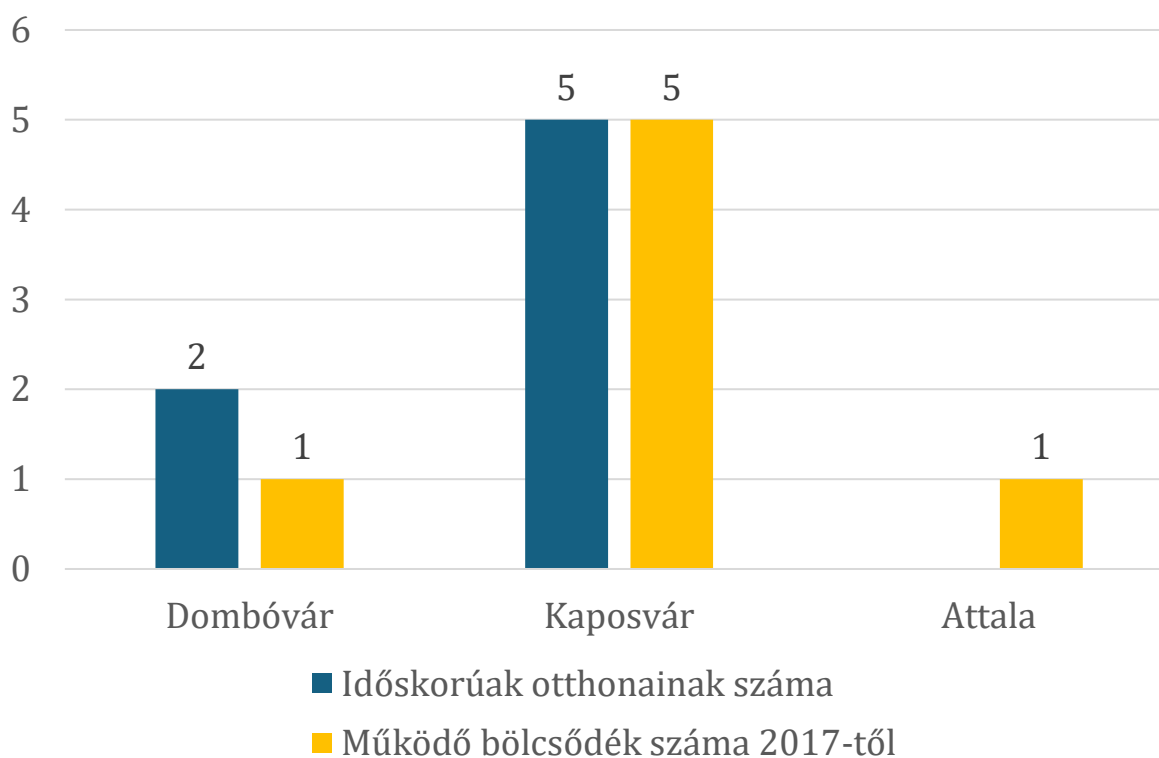
A kulturális intézmények között szükséges még megemlíteni az állandó színházak számát, amellyel csak Kaposvár rendelkezik (a nagy múltú Csiky Gergely Színház, klasszikus jellegű, társulattal rendelkező színház, amely Kaposvár kulturális életének központi szereplője).

Kétségtelen, hogy a bölcsődei ellátás nem középfokú feladat, ám jelentősége – különösen a munkát vállaló szülők esetén – fontos lehet, különösen akkor, ha a munkahely és a bölcsődét biztosító település azonos. E kérdés súlyát némiképp csökkenti az, hogy Attala rendelkezik bölcsődével, ami egy ilyen kis lakosságszámú település esetén komoly vívmánynak tekinthető.

A demográfiai változások – melyek a vidéket hatványozottabban súlyosan érintik, mint a városok többségét – kihívásaira az egyik intézményesített válasz az időskorú otthonok működtetése. A 2. sz. diagramról az olvasható le, hogy az egyes központok hány ilyen

intézménnyel rendelkeznek, ami természetesen csak statisztikai adat, ami nem árul el semmit arról, hogy az intézmények igénybevehetősége milyen mértékben biztosított.

2. sz. diagram Időskorúak otthonok és bölcsődék száma

Forrás: KSH

Dombóvár három középfokú oktatási intézményeihez képest Kaposvár ugyan jóval szélesebb paletta felvonultatására képes, azonban itt már jelentősebb szerepet játszik a fizikai közelség, valamint más megyeközpontok (Pécs, Szekszárd) által nyújtott szakirányú képzési kínálat is. A kérdés ebben az esetben az, hogy egy megyehatár változás befolyásolná-e az attalai lakosok lehetőségeit a középszintű oktatási intézmények választása és igénybevétele tekintetében. Erre a válasz leginkább nemleges, amely az országosan is jellemző negatív demográfiai folyamatokkal (csökkenő gyermekszám), valamint az oktatási intézmények kapacitásaival áll összefüggésben. A középfokú oktatási intézmények többségének kapacitása és kapacitáskihasználtsága nem csupán lehetővé teszi, de meg is kívánja, hogy minél több gyermek jelentkezzen továbbtanulásra az adott intézménybe. Ez alól is léteznek kivételek, amelyeket a köznyelvben elitiskoláknak szoktak nevezni, amelyek csak a jelentkezők egy bizonyos hányadát akarják és tudják fogadni. Ilyen helyzet – a rendelkezésre álló információk szerint – Dombóvár esetében nem áll fenn, így egy megyehatárváltozás önmagában semmilyen hatást nem gyakorolna az attalai gyermekek továbbtanulási lehetőségeire. Mindezekon túlmenően azon középfokú oktatási intézmények esetén, ahol kötelező a felvételi, ott a vizsgák eredményeit országos szinten értékelik, amelyben a vármegyehatárok nem játszanak szerepet. Szakiskolák esetén pedig ismét nem a közigazgatási határ fontos, hanem az, hogy hol érhető el egyáltalán az a képzés, amelyen a továbbtanulók részt szeretnének venni.

Attala esetén a középfokú feladatellátás leginkább neuralgikus pontja az egészségügyi ellátás, pontosabban a kórházi ellátás kérdése. Tekintettel arra, hogy a vidéki lakosság esetén az előregedés az országos átlaghoz képest is fokozottabban jelentkezik – ez alól Attala sem jelent kivételt – és ezzel együtt az egészségügyi ellátás szerepe jelentősen felértékelődik, a szolgáltatást nyújtó intézmények szerepe különösen fontossá válik a helyi lakosság számára.

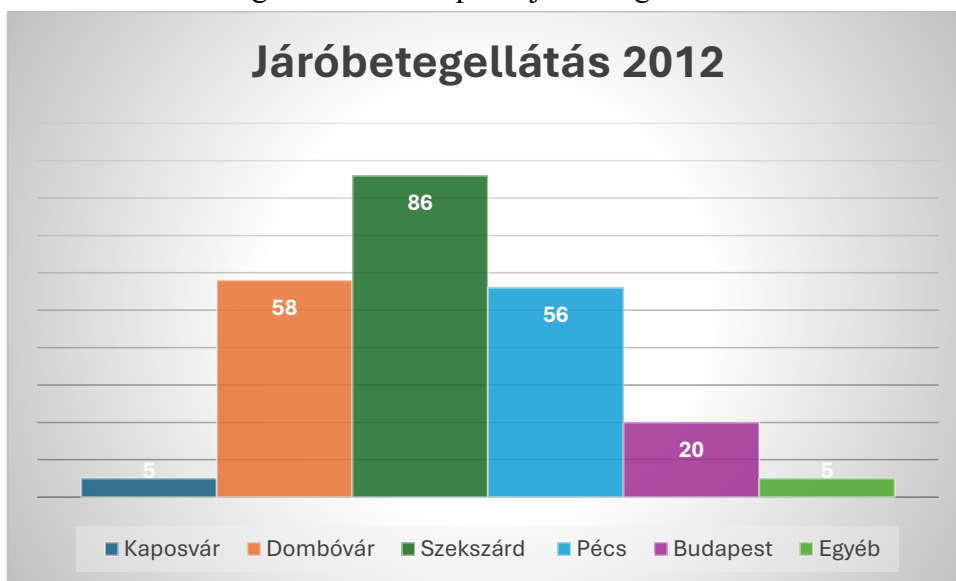
E feladat ellátása tekintetében a fontosabb szabályozási háttér a következő jogszabályok alkotják:

- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény, amely alapjogszabályként rögzíti ellátási kötelezettség elvét;
- Az egészségügyi ellátórendszer fejlesztéséről szóló 2006. évi CXXXII. törvény, amely meghatározza a szakellátási kapacitások (aktív ágy, krónikus ágy, járóbeteg-szakma stb.) rendszerét, kimondja, hogy a kapacitásokhoz kapcsolódó területi ellátási kötelezettség megállapítása hatósági döntés keretében történik, rögzíti az egészségügyi államigazgatási szerv eljárási szerepét;
- Az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) kormányrendelet, amely meghatározza a területi ellátási kötelezettség részletes szabályait, többek között kimondva, hogy a lekötött kapacitással rendelkező egészségügyi szolgáltatónak kötelezettsége, hogy a kapacitásai felhasználásával az ellátási területen élő, a kötelező egészségbiztosítás egészségügyi szolgáltatásaira jogosultak számára külön jogszabályban foglaltak szerinti járóbeteg-, illetve fekvőbeteg-szakellátásokat nyújtson;
- A Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központról szóló 378/2021. (VI. 30.) kormányrendelet, amely kijelöli az NNGYK-t egészségügyi államigazgatási szervként

Némiképp leegyszerűsítve és tömören összefoglalva mindez azt jelenti, hogy léteznek járóbetegellátási (szakrendelők), fekvőbeteg (kórházi) ellátási körzetek, amelyek nem feltétlenül igazodnak közigazgatási határokhoz. Az ellátási körzetek határát az NNGYK állapítja meg, mely folyamatban szerepet játszik az adott intézmény esetén rendelkezésre álló kapacitás is. (Természetesen a folyamat ennél sokkal bonyolultabb és több szereplőt is tartalmaz – pl fenntartó, Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő – de mindennek bemutatása itt nem tűnik célszerűnek.)

Annyi bizonyos, hogy a területi ellátási kötelezettség az elmúlt évtizedekben jelentős változáson ment keresztül (az egyik legfontosabb jogszabályt, a 43/1999. (III. 3.) kormányrendeletet, kibocsátása óta különböző okok miatt több, mint 150-szer módosították). Attala esetén ez például azt jelenti, hogy a 2012-es archív ÁNTSZ nyilvántartás szerint (forrás: <http://appserver.antsz.hu/jtek/ellatas>) a járóbeteg szakellátás esetén a nevesített 220 ellátási-beavatkozási formából 86 esetben a szekszárdi megyei kórház, 58 esetben a dombóvári kórház, 56 esetben a pécsi klinikai központ, 20 esetben valamely fővárosi intézmény, mindössze 5 esetben a kaposvári megyei kórház, és 5 esetben egyéb egészségügyi intézmény ellátási kötelezettsége volt nevesítve (3. sz. diagram), addig ez a helyzet napjainkra jelentősen megváltozott.

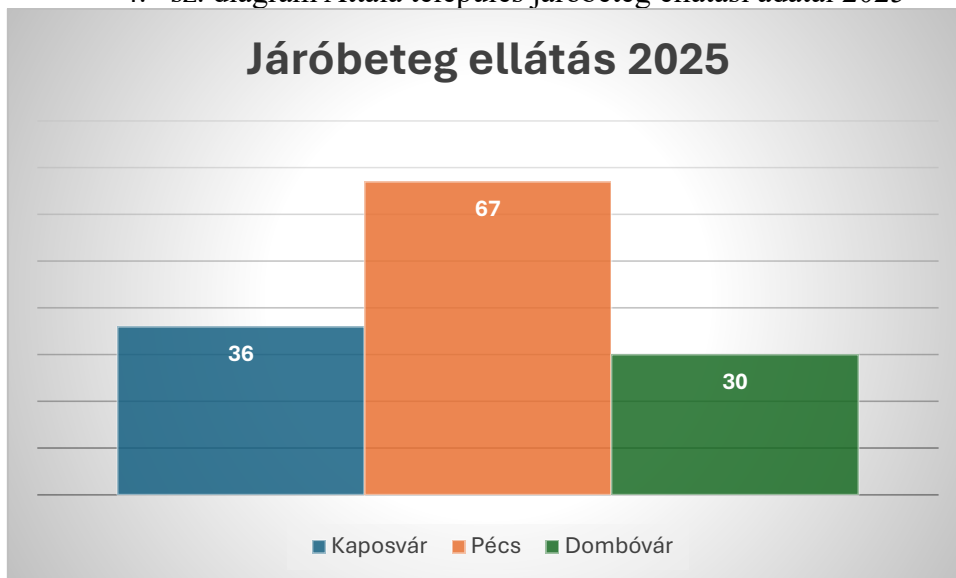
3. sz. diagram Attala település járóbeteg ellátási adatai 2012

(Forrás: <http://appserver.antsz.hu/jtek/ellatas>)

A jelenleg elérhető adatok alapján a járóbeteg ellátás esetén 36 ügyben illetékes a Somogy Vármegyei Kaposi Mór Oktató Kórház, 67 esetben a Pécsi Tudományegyetem (PTE), és 30 esetben a Dombóvári Szent Lukács Kórház. Látható, hogy – teljesen ésszerűen – a nagy távolságra lévő és nehezen megközelíthető Tolna vármegyei központ szerepe – járóbetegellátás területén – teljesen megszűnt.

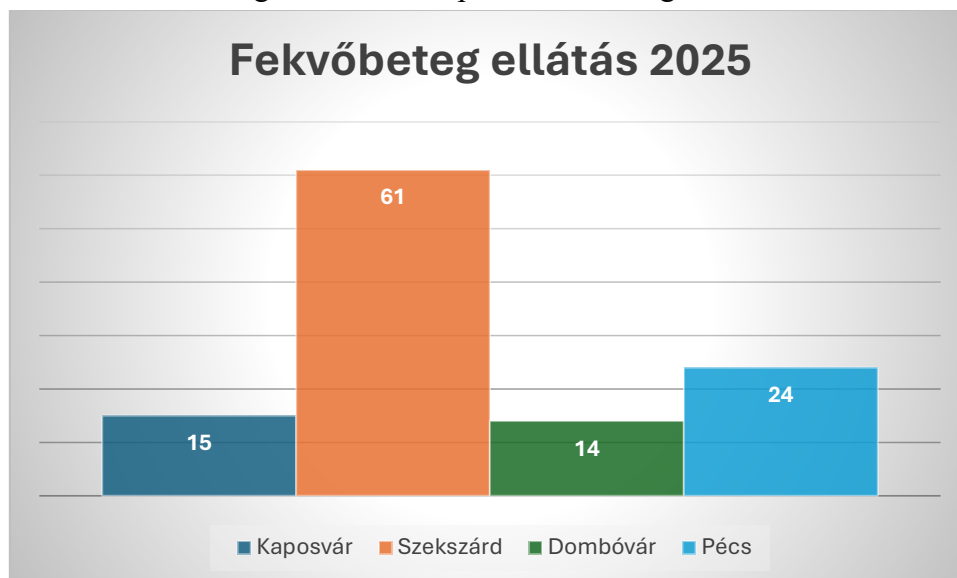
4. sz. diagram Attala település járóbeteg ellátási adatai 2025

(Forrás: <https://eszeny.nnk.gov.hu/publikus/tek-nyilvantartas>)

Ugyanakkor egészen más a helyzet a fekvőbetegellátás esetén. A jelen pillanatban rendelkezésre álló adatok szerint az aktív fekvőbeteg ellátás tekintetében a Tolna Vármegyei Balassa János Kórház területi ellátási kötelezettsége 61 esetre terjed ki, 15 esetben illetékes a Somogy vármegyei központ, 14 esetben pedig a dombóvári kórház. A PTE területi ellátási kötelezettsége csak a krónikus fekvőbetegellátásra vonatkozik, 24 esetben.

5. sz. diagram Attala település fekvőbeteg ellátási adatai 2025

(Forrás: <https://eszeny.nnk.gov.hu/publikus/tek-nyilvantartas>)

Ez tehát azt jelenti, hogy a jelenleg meghatározott ellátási körzethatárok szerint mintegy 61 esetben a minimum 68,6 km távolságra és személygépkocsival átlagosan 1 óra 9 perc menetidő alatt elérhető Tolna vármegyei intézmény igénybevétele az alap, szemben a 23,2 km-re fekvő és 24 perc alatt elérhető Somogy vármegyei kórház elérhetőségével. A jelenlegi területi ellátási kötelezettséget megállapító szabályozás így kifejezetten hátrányosan érinti Attala lakosságát, mely nehezen tekinthető racionálisnak és még nehezebben méltányosnak. (Az egészségügyi intézmény ellátási területe módosításának kezdeményezése az egészségügyi intézmény fenntartójának hatáskörébe tartozik. 1997. évi CLIV. törvény 155. § (1/a) c) pont)

Az NNGYK által megállapított területi ellátási kötelezettség azonban bizonyos esetekben nem érvényesül. Az egyik leginkább kézenfekvő eset a sürgősségi ellátás, vagy mentőszállítás, amikor is a beteg a legközelebbi, megfelelő szintű kórházba kerülhet, függetlenül az ellátási körzet határaitól. Ezt a Mentőszolgálat (OMSZ) határozza meg a pillanatnyi állapot és a leggyorsabban elérhető ellátás alapján.

Egy további lehetőség az Eütv. 8. §-ának szabad orvosválasztáshoz való joga, melyen keresztül vezet az út az intézményválasztás jogához is. Ez a jog azonban nem gyakorolható korlátlanul, ugyanis egyrészt szükséges a választott orvos beleegyezése, másrészt a választott intézmény egyetértése, mely utóbbi azon alapulhat, hogy van-e szabad kapacitása az ellátási körzetén kívülről érkező beteg ellátására. Ez azonban úgy is értelmezhető, hogy az intézmény az ellátást csak akkor tagadhatja meg, ha a területi ellátási kötelezettségű feladatainak folyamatos ellátását az ellátási területén kívüli betegek fogadása veszélyezteti, és a feladat ellátására az egészségbiztosító által lekötött szabad kapacitással nem rendelkeznek.

A legújabb lehetőségek az elektronikus ügyintézéshez a mobil applikációkhoz tartoznak, igaz kizárólag a járóbetegellátás területén. Az új applikációk (EESZT, Egészség Ablak, NEAK-időpontfoglalás) megnyitják a hozzáférést a betegek számára a teljes országos kapacitáshoz az alábbi elv alapján: a beteg szabadon választhat más szolgáltatót, ha az befogadja, és rendelkezik

a szükséges kapacitással. Az applikáció lehetőséget biztosít a választásra a fogadó intézmény által felajánlott kapacitások alapján. A cél ebben az esetben az, hogy a betegirányítás és a várólisták kiegyenlítése hatékonyabbá válhasson országos szinten is. Az egészségügyi kormányzat valószínűsíthető célja tehát, hogy fokozatosan lazítsa a szigorúan vett területi korlátokat és országos szintű kapacitásmenedzsmentet vezessen be. Ez azt jelentheti, hogy a jövőben az applikációk lesznek a betegirányítás elsődleges eszközei, a területi kijelölések inkább finanszírozási korlátokat jelenthetnek, bár ez szükségszerűen befolyásolhatja a betegjogok gyakorolhatóságát, legalábbis a járóbetegellátás területén.

Ami jelenlegi helyzetet és a fekvőbetegellátás területi ellátási lehetőségeit illeti, a rendelkezésre bocsátott információk alapján a Somogy vármegyei kórház – a körzethatárok módosulása esetén – képes lenne biztosítani azt a kapacitást, amely Attala lakosságának ellátásához szükséges. (Forrás: polgármesteri tájékoztatás)

Gazdasági viszonyok, foglalkoztatás

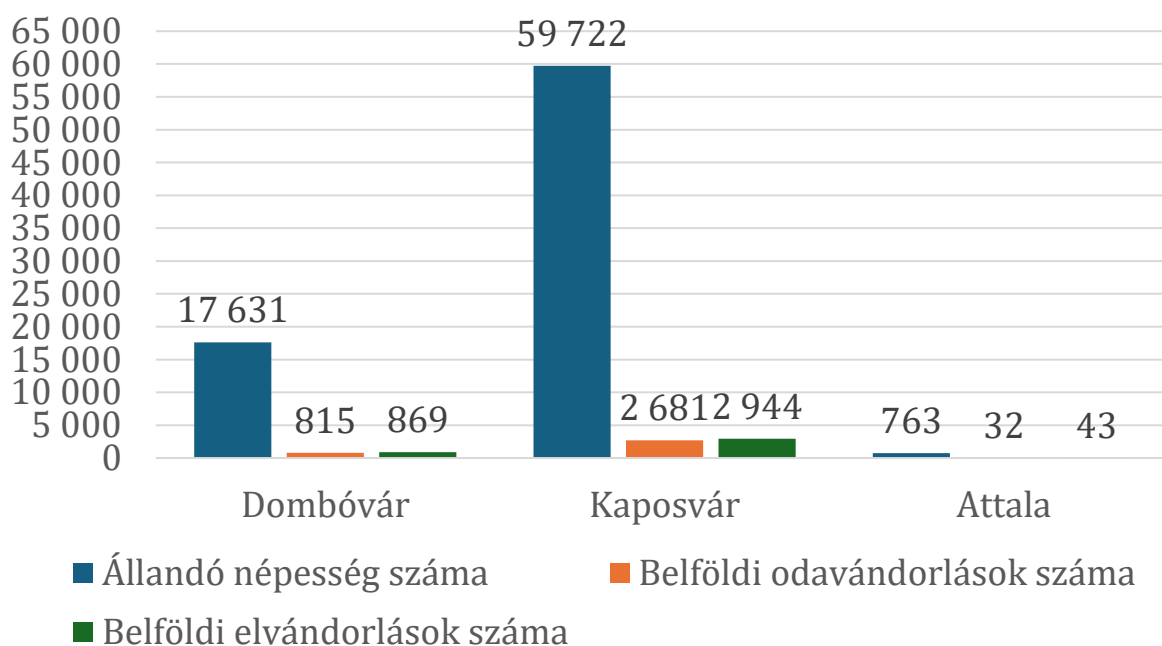
A korábban hivatkozott kormányrendelet szerinti munkaerőpiaci helyzet és foglalkoztatás önmagában nem értelmezhető, hiszen az egy sokkal tágabb és számos összetevőből álló gazdasági helyzet következményeként létezik. Az nyilvánvaló jogalkotói szándék, hogy egy település gazdaságilag is prosperáló térségtől történő közigazgatási elszakítása, és egy fejletlenebb, esetleg hanyatló térséghez csatolása nem lehet racionális cél, azonban Attala esetén erről szó sincs. Azt is szükséges hangsúlyozni, hogy a gazdasági kapcsolatokra a közigazgatási határok legfeljebb a korábban már vázolt hatósági ügyek intézése tekintetében lehet hatással (pl. engedélyeztetési ügyek, NAV ügyek) és a vármegyehatármódosítás előnyei, hátrányai bemutatásra kerültek. Szükséges kiemelni azt, hogy a gazdasági folyamatokat, a vállalkozások eredményes működését (és ezzel együtt a munkaerőpiaci és foglalkoztatási helyzetet) a közigazgatási határok meglehetősen marginálisan érintik.

Ahhoz, hogy értékelhetővé és érzékelhetővé váljon a vonzáskörzeti centrumok gazdasági súlya, célszerű figyelembe venni a demográfiai adatok egy részét, melyek döntően befolyásolják a termelés-fogyasztás, potenciális vásárlóerő volumenét, a versenyképes beruházásokhoz szükséges szakképzett munkaerő kritikus tömegét, stb. (3. sz. diagram) Az adatok jelzik a két centrum közötti lényegi, különbségeket, amelyek Kaposvár térbeni súlyának jelentőségét mutatják.

A vállalkozások abszolút száma szintén olyan mérőszám, amely alkalmas a központok gazdasági súlyának értékelésére. A 4. sz. diagram alapján az is megállapítható, hogy a hagyományos piaci szereplők mellett arányaiban a nonprofit és civil szektor is kifejezetten erős Kaposváron, míg Dombóvár esetén az őstermelők aránya tűnik jelentősebbnek.

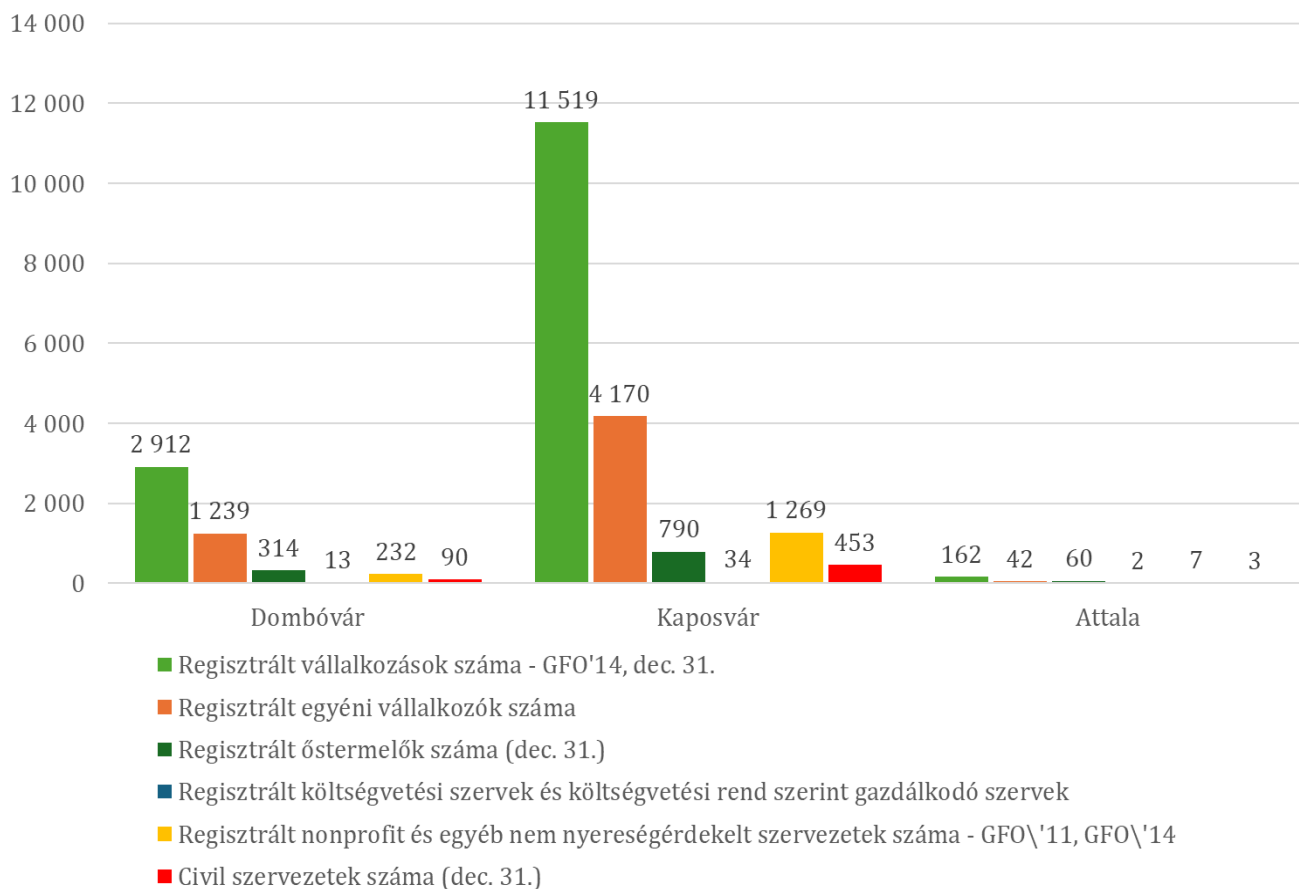
Ha a vállalkozások ágazatok közötti megoszlását vizsgáljuk (5. sz. diagram), akkor érzékelhető, hogy Kaposvár előnye leginkább a tudományos, műszaki tevékenységek ágazatban, és némiképp a kereskedelem, gépjárműjavítás ágazatban erőteljesebb, míg Dombóvár esetén különösen az agrárágazat, és némiképp a feldolgozóipar súlya tűnik jelentősebbnek. Ismeretes, hogy a hozzáadott érték leginkább a szekunder és terciér szektor működése esetén jelentősebb, ami egyúttal az adott település és részben annak térsége versenyképességét is képes fémjelzeni.

6. sz. diagram Dombóvár, Kaposvár, Attala lakossága

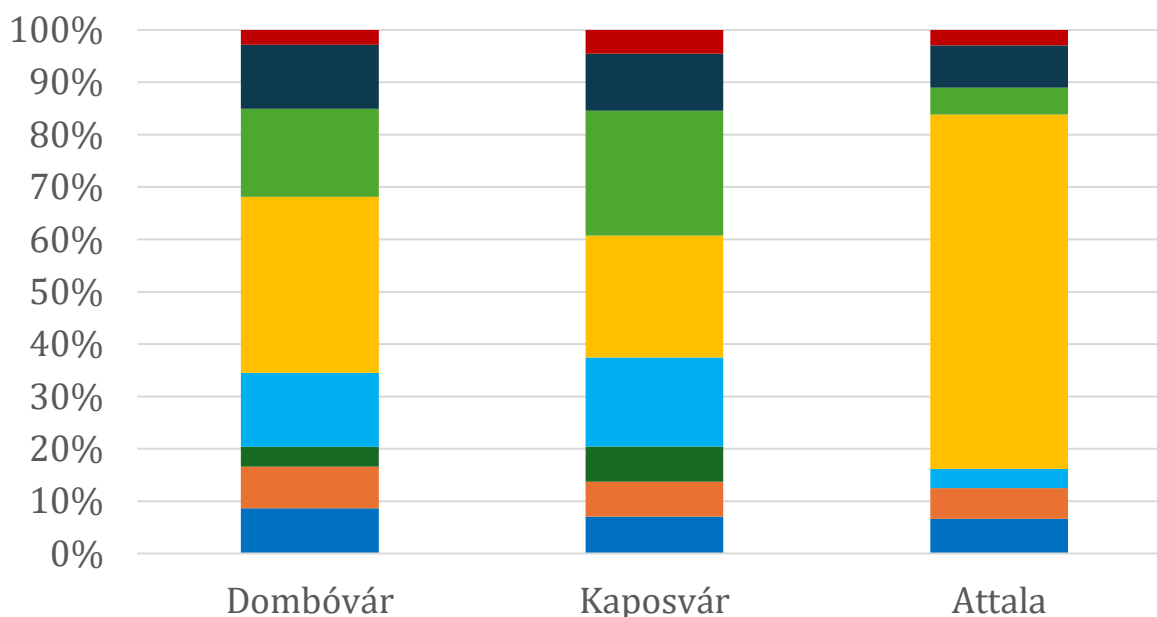
Forrás: KSH

7. sz. diagram A vállalkozások száma és formái

Forrás: KSH

8. sz. diagram A vállalkozások megoszlása a különböző nemzetgazdasági ágazatokban

- Regisztrált vállalkozások száma az információ, kommunikáció nemzetgazdasági ágban - GFO'14 (TEÁOR'08: J gazdasági ág) dec. 31.
- Regisztrált vállalkozások száma az építőipar nemzetgazdasági ágban - GFO'14 (TEÁOR'08: F gazdasági ág) dec. 31.
- Regisztrált vállalkozások száma a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység nemzetgazdasági ágban - GFO'14 (TEÁOR'08: M gazdasági ág) dec. 31.
- Regisztrált vállalkozások száma a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban - GFO'14 (TEÁOR'08: A gazdasági ág) dec. 31.
- Regisztrált vállalkozások száma a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban - GFO'14 (TEÁOR'08: G gazdasági ág) dec. 31.
- Regisztrált vállalkozások száma a humán-egészségügyi, szociális ellátás nemzetgazdasági ágban - GFO'14 (TEÁOR'08: Q gazdasági ág) dec. 31.
- Regisztrált vállalkozások száma a feldolgozóipar nemzetgazdasági ágban - GFO'14 (TEÁOR'08: C gazdasági ág) dec. 31.
- Regisztrált vállalkozások száma a bányászat, kőfejtés, feldolgozóipar, villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás, vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmosztás nemzetgazdasági ágakban

Forrás: KSH

Természetesen a statisztikai adatok önmagukban nem mindig képesek bemutatni, hogy a központok milyen – foglalkoztatási – hatást, gazdasági vonzerőt képesek kifejteni térségükre. Ez bizonyos mértékben a településre áramló tőke, illetőleg a centrumokban realizálódó fejlesztések alapján prognosztizálható. Az alábbiakban – lényegre törően – ezek bemutatására kerül sor.

Kaposvár esetén a Kométa 99 Zrt. Magyarország egyik legnagyobb hús- és húskészítménygyártója. Folyamatos fejlesztéseket hajt végre, exportál is Nyugat-Európába. 2023-ban energiahatékonysági beruházást és napelemes rendszert telepítettek.

A Kaposvári Ipari Park működik, az elmúlt 15 évben új cégek települtek be (pl. logisztikai, építőipari, fémfeldolgozó cégek). A kihasználtság jó, az önkormányzat továbbra is bővítési lehetőséget tart fenn.

A Kaposvári Kaposi Mór Oktató Kórház esetén új sürgősségi centrum, diagnosztikai részleg, létesült és energetikai felújításokra is sor került. Jelenleg a megye és részben a régió egyik legfőbb egészségügyi ellátó intézménye.

Dombóváron az elmúlt 15 évben a Dombóvári Ipari Park infrastruktúráját több ütemben is korszerűsítették. (Útburkolatok, közművek, csapadékvíz-elvezetés, közvilágítás, telekommunikációs hálózat bővítése, ami új vállalkozások betelepülését segítette elő.

Ismeretes, hogy Dombóvár a régió egyik legfontosabb vasút-logisztikai központja, így az állomás részleges felújítására is sor került.

Dombóvári Szent Lukács Kórházat szintén több ütemben fejlesztették (energetikai korszerűsítés, új épületszárny, orvosi műszerek, informatikai rendszerek, betegellátás modernizálása).

Dombóvár legfontosabb turisztikai beruházása a Gunarasfürdő fejlesztéseihez köthetők. Több ütemben került sor a medencék modernizálására, szálláshelyek korszerűsítésére, wellness- és egészségturisztikai fejlesztésekre.

Kétségtelen, hogy mindkét centrum esetén számos fejlesztés valósult meg, amelyek többnyire arányosnak tekinthetők a települések méretével, gazdasági súlyával, ami szintén arányos a térségek településeire gyakorolt vonzerő növekedésével is.

A fogadó vármegye területfejlesztési célkitűzéseire való kapcsolódás lehetséges területei

Az elemzés során figyelembe vett dokumentumok a következők:

- Somogy megye területfejlesztési koncepciója 2030
- Somogy megye területfejlesztési programja
- Somogy vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027 (ITP)
- A Somogy Vármegyei Önkormányzat gazdasági programja 2024-2029
- Somogy Vármegye Klímastratégiája 2025-2030
- Somogy Vármegye Környezetvédelmi Programja 2025-2029
- Attala Község Önkormányzat Gazdasági programja 2025-2029

A fogadó vármegye területfejlesztési célkitűzéseire való kapcsolódás lehetséges területeinek vizsgálata az alábbi szempontok alapján történt:

- a helyi fejlesztési célok milyen mértékben állnak összhangban a megyei fejlesztési dokumentumokban megfogalmazott célokkal;
- a megyei fejlesztési dokumentumok mennyiben vonatkoznak Attala településre és mennyiben szolgálják a település gazdasági növekedését, társadalmi fejlődését;

- Attala település milyen mértékben válhat részévé Somogy vármegye térségének szerves részévé;

A helyi szintű célkitűzések és a megyei programok összhangja

A helyi rövid- és középtávú célkitűzések forrása Attala település gazdasági programja, mely – az elnevezéssel ellentétben – természetesen nem csupán a helyi gazdaság fejlesztésére, hanem a település egészének fejlődését szolgáló erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek számbavételén alapul. (Korábban némiképp helyesebben ciklusprogramnak nevezték, mivel – csakúgy, mint ma – a képviselő-testület megbízatásának időtartamára szólt, és a település jövőképét komplex módon kívánta megközelíteni.)

A fontosabb kapcsolódási pontok a következők:

- A megyei területfejlesztési program kiemelt célja a humán tőke erősítése (oktatás, egészség, népességmegtartás). Az önkormányzati gazdasági program ezeket helyi szinten kívánja támogatni, és megvalósítani, pl. célként tűzték ki egy idősek otthonának kialakítását, idősek számára kulturális programok szervezését, esetlegesen digitális eszközfejlesztést, sportinfrastruktúrát.
- A megyei területfejlesztési koncepció fontos célja az identitástudat és helyi értékek megőrzése. Az attalai gazdasági program célja 2020. július 16. napján megalakult az értéktár bizottság segítségével az Attalában fellelhető nemzeti értékek azonosításának szervezése, a településen fellelhető nemzeti értékek adatait tartalmazó gyűjtemény létrehozása, valamint, hogy a megyei értéktárba is felvételt nyerjenek a település értékei.
- A megyei koncepció és program célja: elérhetőség javítása, belterületi útfejlesztések, településközi kapcsolatok erősítése. Az attalai gazdasági program konkrétan tartalmazza a helyi úthálózat-javítását.
- Az Integrált Területfejlesztési Program, valamint a vármegyei környezetvédelmi program fontos célja a zöldfelület-bővítés és gondozás, amely szintén összhangban áll a helyi célkitűzésekkel, amelyek a településfejlesztés alatt kívánják e célokat helyben megvalósítani.
- A fejlesztések módszere pedig azonos minden egyes vármegyei és a helyi szintű fejlesztési dokumentumok esetén. Ez konkrétan azt jelenti, hogy a fejlesztéseket partnerségben, az érintettek, a helyi lakosság legszélesebb körű részvételének biztosítása mellett kívánják végrehajtani.

A vármegyei programok és Attala kapcsolata

A vármegyei programok különböző területi aspektusokban, eltérő fókuszok mentén járulhatnak hozzá fejlődéséhez. A továbbiakban ezek – nem teljes körű – bemutatására kerül sor.

A megyei területfejlesztési koncepció rögzíti, hogy „A város és a falu tradicionális és funkcionális egymásra utaltságából fakadóan segítjük a város és a vidék együttműködését, az összetartozó városi és vidéki térségek összehangolt fejlesztését; A gazdasági és közösségi

igények mentén a településkapcsolati hiányok felszámolásával, javítjuk elsősorban a térségközpontok, illetve a megye egészének elérhetőségét. Cél egyrészt a megye különböző területi szintjein a külső és belső kapcsolatok, az elérhetőség javítása, ezáltal a munkaerő mobilitásának fokozása.”

Konkrétan Attalát, illetve Attala térségét érintően célul tűzi ki a „*keleti szakasz a Kaposvár – Szekszárd között közlekedési kapcsolat fejlesztését*”.

A Somogy Vármegyei Önkormányzat gazdasági programja 2024-2029 átfogó célkitűzése:

1. A vármegye foglalkoztatási helyzetének javítása, a gazdasági aktivitás növelése;
2. A vármegye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembevételével;
3. A vármegye térszerkezeti sajátosságaiból fakadó különbségek csökkentése: esélyegyenlőség minden somogyi polgár számára;

A specifikus célok között szerepelnek a következők:

4. A hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése;
5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése;

Attala társadalmi-gazdasági helyzetének, a helyi lakosság közszolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek, elérhetőségének szempontjából ezek a célok kifejezetten fontosnak tekinthetők.

A program további konkrét- Attala szempontjából szintén fontos – célokat is meghatároz:

„Közlekedési fejlesztések megvalósítása:

61. sz. főút Kaposvár-Dombóvár közötti szakaszán a településeket elkerülő szakaszok meghatározása, összehangolt menetrendek kialakítása a tömegközlekedési társaságokkal való együttműködés segítségével. Buszmegállók szabványosítása.”

„4. Versenyképes térségek és közszolgáltatások fejlesztésének növelése

egészségügyi intézmények fejlesztése mind a járó, mind a fekvőbeteg ellátásban, valamint egyéb egészségüghöz kapcsolódó beruházások ösztönzésében való részvétel.”

Somogy vármegye Integrált Területi Programja

Az ITP a vármegye egyik kiemelten fontos fejlesztési dokumentuma, amely különböző kategóriákra osztja a vármegye egyes térségeit. A dokumentum nagyon fontos megállapítása az, hogy **„A Kaposvár – Dombóvár vonal mentén a vármegyeszékhely hatása a szomszédos Tolna megyére is kiterjed. Kaposvár a vármegyei iparfejlesztés, kutatásfejlesztés súlypontja, ahol minden vármegyeszékhelyekre jellemző szolgáltatás, közszolgáltatás megtalálható.”**

Attala közvetlen szomszédságában található településeket az ITP a fejlesztendő vidéki térségek közé sorolja: „5.2.3 Fejlesztendő vidéki térség A földrajzi célterület települései: 131

település”. Az azonos földrajzi helyzet, társadalmi-gazdasági jellemzők azt is jelentik, hogy Attala ezt az egységet, ezt a besorolást nem bontja meg.

Somogy megye területfejlesztési programja

A program kiemeli a társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósításának támogatását. Attala szempontjából azonban különösen fontos a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása, melynek egyik módszere:

„7.4. Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben; Falumegújítás, a település környezetét és megjelenését javító kisléptékű infrastruktúra-fejlesztések, a település megjelenésében és működésében szereppel bíró épületek, közterületek, zöldfelületek felújítása; rekreációs és közösségi terek, valamint új piacok (elárusítóhelyek, üzlethelyiségek stb.) létrehozása, meglévők fejlesztése;”

Szintén különösen fontos a program következő intézkedése:

„P7.5. Egészségügyi alap- és szakellátás, fekvőbeteg ellátás, valamint az önkormányzati járóbeteg ellátás infrastrukturális fejlesztése;

Az intézkedés térségi lehatárolása: Aprófalvas térségek, ahol a lakosságon belül az idős népesség aránya is általában magasabb és a jelenlegi ellátás nem képes biztosítani a megye más területeire jellemző szintet, valamint a kapcsolódó városi térségek az alapellátás, járóbeteg-szakellátás és fekvőbeteg-szakellátás tekintetében. Az alapellátás fejlesztése terén is központi funkciót tölthetnek be a városközpontok.”

A vármegye klímastratégiája és környezetvédelmi programja átfogóbb célok mentén és nagyobb területi léptékben határozza a szükséges tevékenységeket, de ez nem jelenti azt, hogy azoknak ne létezne helyi szinten is értelmezhető vonatkozásuk. A klímastratégia megállapítja, hogy *„a lakosság részvételére és együttműködésére épülő, klímatudatos szemléletváltás az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség legmélyebb és leghosszabb távon működő alapja, egyben a stratégia legfontosabb és legmaradandóbb erőforrása”*.

A környezetvédelmi program ezzel összhangban célként jelöli meg, *„hogy a környezetvédelem és a fenntarthatóság elvei mélyen beágyazódjanak a társadalom mindennapjaiba, az emberek gondolkodásmódjába, értékrendjébe és cselekvéseibe, valamint a döntéshozatali folyamatokba. Ez az átfogó célkitűzés több szempontból is kulcsfontosságú, hiszen alapvető feltétele annak, hogy az emberi élet létfeltételeit biztosító természeti erőforrások és értékek megőrizhetők és fenntartható módon hasznosíthatók legyenek”*. A program kiemeli a csapadékvíz hasznosításának fontosságát, mely a legkisebb település esetén is értelmezhető cél, valamint – az átfogóbb – biológiai sokféleség fenntartását. Kulcsfontosságú lépésnek tekinti a természetvédelmi programok kidolgozását, az inváziós fajok visszaszorítását, illetve a helyi közösségek bevonását az erőfeszítéseikbe, felismerve azt, hogy mindez kizárólag központi intézkedések mellett kevésbé lehet hatásos.

A lehetséges átcsatolás helyi szinten megfogalmazott indokai

A különböző statisztikai adatokon, információkon, jogi, fejlesztéspolitikai, településüzemeltetési irányelveken túl kiemelt fontosságúnak tekinthető, hogy helyben milyen indokok mentén tekintik megalapozottnak a vármegyei közigazgatási határok módosítását. A rendelkezésre álló információk szerint ezek az alábbiakban foglalhatók össze:

„- Elsősorban az egészségügy helyzete az, ami arra készítetett bennünket, hogy kérvényezzük majd az előzetes egyeztetések után, a csatlakozást. A dombóvári kórházban - legjobb tudomásom szerint - a jövőben csak rehabilitációs és ápolási osztályok lesznek. A következő kórház a Tolna Vármegyei Balassa János Kórház, ami autóval több, mint 1 óra, ellentétben azzal, hogy a kaposvári kórház 20-30 perc alatt elérhető. Attala és Kaposvár között 17 buszpár közlekedik, lényegesen több, mint Dombóvár és Szekszárd között. Illetve Attalából még be is kell jutni Dombóvárra és nem biztos, hogy jó a csatlakozás.

- A vállalkozók és mezőgazdasági vállalkozók számára a NAV, a MÁK, a Kamara vagy bármelyik hatóság sokkal hamarabb elérhető, mintha ugyanezekért a dolgokért Szekszárdra kellene elutazni.

- A tavaly átadott Szentiván-Gölle összekötő út kapcsán már dolgoztunk együtt somogyi vezetéssel és azt gondolom, hogy minden gördülékenyen ment. Bízunk benne, hogy még sok, közös projektben dolgozhatunk együtt, akkor már somogyiakként.

- Somogy vármegyei részen nagyon sok attalai mezőgazdasági vállalkozó dolgozik, Csoma szántóterületének 90 %-át (kb. 500 ha) attalai családok művelik, Szabadiban 50 %-át, Nagyberkiben 150 hektáron dolgoznak attalaiak, illetve érintettségünk van Batéban és Fonóban is.

- A vallás kapcsán is kötődünk Somogy vármegyéhez, hiszen római katolikus településként, a Kaposvári Egyházmegyéhez tartozunk.

- Az új bölcsőde, az óvoda és az általános iskola (jelenleg alsó tagozatos) esetében pedig szívesen látjuk és várjuk a somogyi gyerekeket is, mint ahogy ezt eddig is tettük.

- Látható és tapasztalható, hogy Kaposvár és térsége nagy fejlődésen megy át és kistelepülésként a megmaradásunk egyik záloga az, ha mi is tovább fejlődünk illetve fejlődőképesek vagyunk. Ezért a hosszú távú fejlődés érdekében szeretnénk tagjai lenni és csatlakozni e fejlődő térséghez.” (Forrás: a Somogy Vármegyei Közgyűlés elnökének címzett levél)

Összegzés

Az átcsatolás előnyei-hátrányai, a kezdeményezés megalapozottsága tekintetében az alábbi összefoglaló megállapítások tehetők:

- A jelenlegi jogi szabályozás alapelvei bármilyen közigazgatási területváltozás kezdeményezésének jogát helyi szintre telepítik, a helyi lakosság döntési jogkörébe utalják. Ezért a helyi lakosság megfelelő tájékoztatása döntő fontosságú a megalapozott helyi döntések kialakítása során.

- A közigazgatás, a közszolgáltatások fejlesztést célzó programok egyik alapvető célja, a közszolgáltatások, a hatósági ügyintézés elérhetőségének minél könnyebb biztosítása, a szolgáltatások lehető legmagasabb minőségű rendelkezésre állása mellett.
- A hatósági ügyek intézése tekintetében az attalai lakosok számára a dombóvári kormányablak megközelíthetősége kedvezőbb, ám egyes – csak vármegyeszékhelyen intézhető – ügyek esetén a szekszárdi ügyintézés a potenciális Kaposvárhoz képest kifejezetten hátrányos. A nem túl nagy elérhetőségi különbségek miatt Kaposvár, illetőleg Somogy vármegye pozíciója e tekintetben kedvezőbbnek tűnhet.
- A középszintű közszolgáltatások tekintetében a Somogy vármegyei központ szélesebb palettát kínál, azonban a középszintű közszolgáltatások legnagyobb részének elérhetőségét Dombóvár is biztosítja. Ez alól kivételt jelent a fekvőbeteg kórházi ellátás, mely tekintetében a távoli Tolna megyei székhely intézményének szerepe továbbra is jelentős. A középszintű közszolgáltatások tekintetében – különös tekintettel a kórházi ellátásra – Somogy vármegye pozíciója jelentősen megelőzi Tolna vármegyét.
- A foglalkoztatás, gazdasági szereplők vonzereje méretüknél, számuknál fogva a kaposvári centrum tekintetében tűnnek kedvezőbbnek Dombóvárhoz képest, bár szükséges hangsúlyozni, hogy önmagukban a közigazgatási határok a gazdaság térbeni folyamatait csak parciálisan befolyásolják.
- A helyi és a vármegyei fejlesztési dokumentumok összhangja, Attala község zökkenőmentes csatlakozási lehetősége a dokumentumelemzés alapján biztosítottnak tekinthető.